

Muhoksen kunta

Vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden
omaishoidon tuki 1.1.2021 alkaen

Johdanto

Viimeiset muutokset omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005, omaishoitolaki), sosiaalihuoltolakiin (1301/2014) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin (734/1992, asiakasmaksulaki) tulivat voimaan 1.7.2016. Muutokset liittyivät kansallisen omaishoidon kehittämisohjelman toimeenpanoon, jonka tarkoituksena on kehittää omaishoitajien vapaa- ja sijaishoitajärjestelmää. Tavoitteena on parantaa omaistaan hoitavien henkilöiden tosiasiallisia mahdollisuuksia käyttää vapaitaan ja sitä kautta tukea hoitajien jaksamista. Vapaita koskevat muutokset koskevat eri sisältöisinä omaishoitosopimuksen tehneitä hoitajia ja ilman omaishoitosopimusta omaistaan tai läheistään hoitavia henkilöitä. Omaishoitosopimuksen tehneiden omaishoitajien jaksamista tuetaan myös omaishoitajien valmennuksella ja koulutuksella sekä lisäämällä omaishoitajien hyvinvointi ja terveystarkastuksia.

Omaishoito palvelukuvaus

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiooloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, jonka myöntäminen perustuu kunnan harkintaan. Kunnalla on omaishoidon tuen järjestämisvastuu. Omaishoidon tuki maksetaan talousarvioon varatun määrärahan puitteissa ja kohdennetaan eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville.

Omaishoidon tuki muodostuu tarvittavista palveluista hoidettavalle, omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, vapaista ja omaishoitajan hoitotehtävää tukevista palveluista. Omaishoidon tuen hoitopalkkiolla on tarkoitus tukea pääsääntöisesti paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevia henkilöitä, joiden toimintakyky on selvästi alentunut. Hoidettavan avun tarve ja hoidettavuus sekä hoidon sitovuus ratkaisevat, kuuluuko henkilö tuen piiriin. Omaishoidon tuella on tarkoitus mahdollistaa asiakkaan kotona asuminen sitä tukevine perus- ja erityispalveluineen. Omaishoidon tuen tavoitteena on välttää vanhuksen, vammaisen tai sairaan joutuminen palveluasumiseen (SHL) ja laitoshoitoon.

Omaishoidon tuki on osa palvelurakennetta ja omaishoidontuen palkkio on riippuvainen muiden annettujen palvelujen määrästä. Omaishoidon tuen myöntämisen edellytyksenä on hoidon sitovuus ja vaativuus. Diagnoosi pelkästään ei aina kuvaa asiakkaan todellista toimintakykyä tai hoidon ja huolenpidon tarvetta. Hoidon ja huolenpidon tarvetta ja sitovuutta arvioidaan toimintakyvyn kautta. Asiakkaan saamat runsaat henkilökohtaiset, kunnan järjestämät palvelut vähentävät tukea. Asiakas ja tuesta päättävä työntekijä voivat sopia yksilöllisestä ja joustavasta palvelukokonaisuudesta, jossa rahana maksettavan tuen osuus pienenee hoidettavan saadessa enemmän palveluja. Asiakkaan tarvitsema palvelukokonaisuus määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Omaishoitajalla tarkoitetaan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt kunnan kanssa omaishoitosopimuksen. Omaishoidon tuesta tehdään omaishoidettavalle asiakaskohdainen päätös ja omaishoitajan kanssa tehdään toimeksiantosopimus. Omaishoidon tuen päättymisestä tehdään päätös ja toimeksiantosopimus irtisanotaan. Päätös omaishoidon tuesta on voimassa toistaiseksi. Erityisestä syystä päätös voidaan tehdä määräaikaisena. Päätöstä sekä siihen liittyvää toimeksiantosopimusta voidaan tarvittaessa tarkistaa. Omaishoidon tuki lakkaa hoidon tarpeen päätyttyä tai omaishoitajan irtisanottua kirjallisesti sopimuksen.

Omaishoidon tuen palkkiosta ei peritä asiakasmaksua. Muista palveluista peritään hoidettavalta asiakasmaksulain mukaiset ja sosiaali- ja terveyslautakunnan vahvistamat asiakasmaksut. Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestetyistä palveluista peritään asiakasmaksuna sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 6 b §:ssä määritelty asiakasmaksu.

Omaishoidon tuen harkinnanvaraisesta ympärivuorokautisesta vapaasta peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukainen lyhytaikaisen perhehoidon tai palvelusasumisen asiakasmaksu.

Omaishoitajan kriteerit

Hoitajaksi voidaan ottaa vain hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö, jonka hoidettava hyväksyy hoitajakseen. Hoitajaksi voidaan ottaa täysi-ikäinen henkilö, joka kuntonsa ja terveydentilansa puolesta kykenee huolehtimaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovituista hoidettavan tarpeista.

Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 3 §:n mukaan tuen myöntämisedellytyksenä on, että hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia. Omaishoidon tuen palkkion, palvelujen sekä tuen määrän ja tason arviointi tulee tapahtua hoidettavan hoidon ja huolenpidon määrän ja sitovuuden sekä hoitajan voimavarojen perusteella. Arvioitaessa tuen myöntämisen edellytyksiä selvitetään omaishoitajan tiedostamat hoitovastuun rajat sekä työn ja hoitajan voimavarojen yhteensovittaminen. Joissain tapauksissa hoitaja saattaa itsekin olla niin huonokuntoinen, että hoitajan rooli on hänelle kohtuuton. Tällöin riski omaishoitajan uupumiseen ja kykenemättömyyteen vastata hoidettavan tarvitsemasta hoidosta ja huolenpidosta on suuri. Tällaisissa tapauksissa ei ole perusteita omaishoidon tuen myöntämiselle, jolloin omaishoitajan ja hoidettavan hyvinvoinnin turvaaminen toteutetaan järjestämällä heille muulla tavalla riittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Mikäli hoitajalla on esim. dementoiva sairaus, vakavia mielenterveyden ongelmia, päihteiden väärinkäyttöä tai hoitajan ikä ja muu terveydellinen tilaselvästi rajoittaa häntä toimimasta omaishoitajana, vaikka rinnalle arvioitaisiin riittävä määrä hoidettavalle tulevia palveluja ja tukea, omaishoidon tukea ei myönnetä.

Päätöstä tehtäessä tehdään kokonaisvaltainen arvio siitä, selviytyykö hoitaja omaishoitoon sisältyvistä tehtävistä. Tarvittaessa pyydetään lääkärin lausunto hoitajan terveydentilasta tai muu asiantuntijalausunto omaishoitajan kyvystä toimia omaishoitajana. Omaishoitajan vapaiden aikana hoitajan sijaiselta edellytetään täysi-ikäisyyttä. Alaikäisen hoidettavan omaishoitajan vapaan sijaisena ei voi pääsääntöisesti toimia samassa taloudessa asuva hoidettavan toinen huoltaja/vanhempi tai omaishoitajan puoliso.

Omaishoidon toimeksiantosopimus

Omaishoitajan kanssa tehdään toimeksiantosopimus, johon liitetään hoidettavaa koskeva hoito- ja palvelusuunnitelma. Tuen maksamisen edellytyksenä on allekirjoitettu sopimus liitteineen. Omaishoitajan lakisääteinen vapaa sekä hoidettavalle annettavat muut palvelut kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Hoidettavan hoidon järjestämisestä sovitaan erikseen ja palveluista peritään asiakasmaksulain ja –asetuksen perusteella määräytyvät asiakasmaksut.

Omaishoidontuen keskeytykset

Jos omaishoito hoidettavasta johtuvasta terveydellisestä syystä keskeytyy tilapäisesti, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua keskeytyksen alkamisesta lukien. Jos omaishoito muusta kuin hoidettavan terveydellisestä syystä keskeytyy yli kolmen (3) vuorokauden ajaksi kalenterikuukaudessa, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kolmen vuorokauden kuluttua keskeytyksen alkamisesta. Hoitajasta johtuvasta syystä keskeytyksen ajalta ei makseta hoitopalkkiota, mikäli hoito keskeytyy yli kahden (2) vuorokauden ajaksi kalenterikuukaudessa esim. hoitajan sairastuminen. Omaishoitajan sairastuessa tai muun omaishoitajan akuutin terveydentilan hoidon

ajaksi kunta vastaa hoidettavan hoidon järjestämisestä. Omaishoidon tuen maksaminen ei keskeydy ajalta, jolloin hoidettava on ympärivuorokautisessa kuntoutuksessa.

Omaishoidon tuen maksuluokat

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain hoitopalkkion alimman määrän sekä vahvistaa palkkioihin sosiaaliturvakuluineen tehtävän indeksikorotuksen. Indeksikorotukset tehdään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan. Hoitopalkkio voidaan maksaa alennettuna hoitajan pyynnöstä (esim. eläkkeeseen vaikuttava tuloraja huomioiden.)

Omaishoidon tukeen oikeutettu tilapäisesti laitoshoidossa oleva asiakas, joka on suunnitelmallisilla kotilomilla: Omaishoidon tuki maksetaan edellä mainituilta kotilomapäiviltä (omaishoidon tuki maksetaan lähtö- ja tulopäiviltä) ja oikeus lakisääteiseen kahden päivän vapaaseen säilyy lakisääteisen vapaan määräytymisohjeiden mukaan.

1. Maksuluokka 413,45 euroa/kuukausi Omaishoidontuki Luokka 1

Hoidettava tarvitsee toistuvasti päivittäin ja satunnaisesti myös yöllä vaativaa ja sitovaa hoivaa, huolenpitoa, valvontaa ja ohjausta useissa henkilökohtaisissa toiminnoissa (wc-toiminnoissa ja hygienian hoidossa, peseytymisessä ja pukeutumisessa, ruokailun järjestämisessä ja/tai syömisessä lääkehoidon toteutuksessa, liikkumisessa tai siirtymisissä, nukkumaan menossa). Hoidon sitovuuden ja vaativuuden lisäksi kiinnitetään huomiota kommunikaatioon ja sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviin taitoihin. Hoidon tarve ei välttämättä edellytä hoitajan ja hoidettavan asumista samassa taloudessa, mutta hoitajan tulee sitoutua toistuvaan päivittäiseen huolenpitoon ja hoitoon:

- Asiakasryhmän ulkopuolelle jäävät asiakkaat, joilla avun tarve kohdistuu pelkästään asiointi- ja kodinhoitotehtäviin.

Valvonnassa ja ohjauksessa voidaan osittain käyttää apuna teknisiä apuvälineitä (mm. kuva- ääniyhteys). Omaishoito korvaa päivittäisiä säännöllisen kotihoidon palveluja. Hoidettavalla voi olla henkilökohtaista apua ja/tai vähäisessä määrin (enintään 5 tuntia / viikko) säännöllisen kotihoidon palveluja, esimerkiksi insuliinipistokset ja katetrointi. Päävastuu hoidosta on omaishoitajalla.

Avuntarve ainoastaan kodinhoitollisissa tehtävissä ja asioinneissa ei oikeuta omaishoidon tukeen. Tässä maksuluokassa toimintakyvyn arvion tukena ovat mm seuraavat mittarit ja niiden ohjeelliset arvot: CPS 3-4, ADLH 3-4, IADL yli 13, MAPLe 4-5.

Lasten ja nuorten omaishoidon tukeen ovat oikeutettuja vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen samanikäiseen lapseen tai nuoreen verrattuna on erittäin vaativaa ja sitovaa. Asiantuntijaryhmässä tapahtuva arviointi tehdään kokonaisvaikutusten perusteella, käytetään erilaisia hoitoisuus- ja toimintakyky arvioita.

2. Maksuluokka 826,90 euroa/kuukausi Omaishoidontuki Luokka 2

Hoidettava tarvitsee lähes jatkuvasti ympärivuorokautisesti hoitoa, huolenpitoa, ohjausta ja valvontaa kaikissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa (wc-toiminnoissa ja hygienianhoidossa, peseytymisessä ja pukeutumisessa, ruokailun järjestämisessä ja/tai syömisessä, lääkehoidon toteutuksessa, liikkumisessa tai siirtymisissä, kognitiivisissa toiminnoissa (muisti, psyyke, ymmärtäminen), hoidettava tarvitsee apua ja valvontaa sosiaalisessa kanssakäymisessä sekä vaativia hoitotoimenpiteitä. Psyykkisen avun, ohjauksen ja valvonnan tarve voi aiheutua levottomuudesta, väkivaltaisuudesta, karkailusta tai vaikeasta muistisairaudesta

- Asiakas tarvitsee runsaasti hoitoa ja huolenpitoa ja/tai valvontaa. Hoidettavuus on lähes samaa tasoa kuin pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa vaativassa hoidossa olevalla.
- Asiakkaan hoito ja huolenpito edellyttää hoitajan kokopäiväistä työpanosta ja hoitovastuuta ympäri vuorokauden.

Asiakas tarvitsee paljon hoitoa ja huolenpitoa ja/tai valvontaa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, mutta selviytyy osittain itsenäisesti. Hoidettava voi olla hetkellisesti yksin. Ilman omaishoitajaa asiakas tarvitsisi runsaasti kotihoidon palveluja tai muuta ympärivuorokautista hoitoa. Asiakkaan hoito ja huolenpito sitovat pääsääntöisesti hoitajan kokopäiväisesti. Hoidon tarve edellyttää hoitajan ja hoidettavan asumista samassa taloudessa. Päävastuu hoidosta on omaishoitajalla. Hoidettavan hoitamiseen on mahdollista saada tukea kotihoidolta. Kotihoidon palvelujen tarve arvioidaan yhdessä kotihoidon ja tarvittaessa myös palvelutarpeen arvioinnin palveluohjaajien kanssa. Tässä maksuluokassa toimintakyvyn arvion tukena ovat mm seuraavat mittarit ja niiden ohjeelliset arvot: CPS 4-6, ADLH 4-6, IADL yli 17, MAPLe-5 4-5

Lasten ja nuorten omaishoidon tukeen ovat oikeutettuja vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen samanikäiseen lapseen tai nuoreen verrattuna on erittäin vaativaa ja sitovaa. Asiantuntijaryhmässä tapahtuva arviointi tehdään kokonaisvaikutusten perusteella, käytetään erilaisia hoitoisuus- ja toimintakyky arvioita. Mikäli omaishoitaja hoitaa hoitotyön sitovuudeltaan toiseen maksuluokkaan kuuluvaa asiakasta ja asiakas saa runsaasti kunnan järjestämiä hoito- ja avopalveluja tai hoidettava käy oppivelvollisuuskoulua, omaishoidon tuki maksetaan ensimmäisen maksuluokan mukaan. Tilanne arvioidaan asiakaskohtaisesti. Runsailla kunnan järjestämällä palveluilla tarkoitetaan:

- Asiakas käy säännöllisesti päivätoiminnoissa yli viisi (5) tuntia päivässä 4 – 5 kertaa viikossa tai
- Asiakas käy säännöllisesti päivätoiminnoissa yli viisi (5) tuntia päivässä 1 – 3 kertaa viikossa ja saa lisäksi kunnan kotiin järjestämää palvelua yli 20 tuntia kuukaudessa tai
- Asiakas saa säännöllisesti kunnan kotiin järjestämää palvelua 30 tuntia tai enemmän kuukaudessa.

Harkinnanvaraiset vapaat eivät laske maksuluokkaa.

Tähän maksuluokkaan kuuluville asiakkaille, joiden hoidettavuus on lähes samaa tasoa kuin pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa vaativassa hoidossa olevalla ja joille palveluohjauksen SAS- tai kuntoutustyöryhmä myöntää vuoro hoitoa 2 viikkoa kuukaudessa, myönnetään asiakaskohtaisen palvelutarpeen ja harkinnan perusteella ensisijaisesti lisää palveluja ja toissijaisesti maksetaan omaishoidon tukea niiltä vuorokausilta, jotka hoidettava on kuukauden aikana kotona.

3. Erityismaksuluokka 1215,72 €/kk Omaishoidon tukea voidaan maksaa korotettuna, mikäli asiakas täyttää 2. maksuluokan hoitoisuuden kriteerit ja omaishoitaja jää työstään palkattomalle vapaalle omaisensa saattohoidon, äkillisen vaikean sairauden tai vammautumisen vuoksi.

Hoidettava tarvitsee ympärivuorokautisesti runsaasti hoitoa, huolenpitoa, ohjausta tai valvontaa kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. Hoidettavaa ei voi jättää yksin ilman valvontaa. Hoitajan on huolehdittava hoidettavasta ja oltava valmis suorittamaan hoitotoimenpiteitä kaikkina vuorokauden aikoina (hygienianhoidossa, peseytymisessä, pukeutumisessa, ruokailun järjestämisessä ja/tai syömisessä, wc-toiminnoissa, lääkehoidon toteutuksessa, liikkumisessa tai siirtymisissä, kognitiivisissa toiminnoissa (muisti, psyyke, ymmärtäminen), hoidettava tarvitsee runsaasti vaativia erityis-

hoitotoimenpiteitä). Hoidon sitovuus ja hoidon tarve ovat vaativan tason hoitoa, samaa tasoa kuin pysyvässä ympärivuorokautisessa hoidossa olevalla. Hoidon tarve edellyttää hoitajan ja hoidettavan asumista samassa taloudessa. Päävastuu hoidosta on omaishoitajalla. Hoidettavalla on oikeus säännöllisen kotihoidon palveluihin. Kotihoidon palvelujen tarve arvioidaan yhdessä kotihoidon ja palveluohjauksen kanssa.

Korotettua omaishoidon tukea ei voida maksaa, jos omaishoitaja on eläkkeellä, päivärahalla, opiskelijana tai hän saa muuta säännöllistä tuloa. Palkkion lisäksi omaishoidon tukena voi olla kunnan järjestämänä vuoro hoitoa, kotihoidon palveluita 10h/viikko tai muuta palvelua (päivätoiminta, päivähoito, henkilökohtainen avustaja) yhteensä 7h / arkipäivää kohden. Hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen hoitopalkkiota maksetaan enintään **kolmen kuukauden** ajalta. Mikäli omaishoitaja hoitaa hoitotyön sitovuudeltaan korotettuun maksuluokkaan kuuluvaa asiakasta ja asiakas saa runsaasti kunnan järjestämiä palveluita tai hoidettava käy oppivelvollisuuskoulua tai hoitajalla on mahdollisuus tehdä omaishoidon ohella ansiotyötä, omaishoidon tuki maksetaan alimman hoitopalkkion mukaan. Runsaille kunnan järjestämällä palveluilla tarkoitetaan:

- vuoro hoitoa enemmän kuin 7 vrk/kk
- kotihoidon palveluja enemmän kuin 10 tuntia/viikko
- muita kunnallisia avopalveluita (esim. päivähoito, päivätoiminta, henkilökohtainen avustaja) yhteensä enemmän kuin 7 tuntia arkipäivää kohden.

Edellytyksenä korotetun palkkion maksamiselle on, ettei hoitajalla ole vastaavalta ajalta:

- vähäistä suurempia tuloja
- oikeutta sairausvakuutuslain mukaiseen erityishoitorahaan
- oikeutta vuorotteluvapaalain mukaiseen korvaukseen.

Korotettua omaishoidon tukea voidaan maksaa enintään kolmen kuukauden ajan kertapäätöksellä, jonka jälkeen tehdään palvelutarvearvio.

Omaishoitajan vapaat

Kaikilla kunnan kanssa omaishoitosopimuksen tehneillä omaishoitajilla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Silloin kun omaishoitaja on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin, omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. Oikeus lakisääteiseen vapaaseen säilyy aina siihen saakka, kun hoidettava saa säännöllisesti kunnan järjestämiä kodin ulkopuolisia palveluja (esim. päivähoito ja päivätoiminta) keskimäärin enintään 5-7 tuntia/ arkipäivä. Jos hoidettava käy koulua tai opiskelee, omaishoitajan vapaa-oikeus ei vähene.

Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää.

Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi. Hoito omaishoitajan vapaan ajaksi voidaan järjestää joko kunnan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä.

Hankittaessa palveluja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:n mukaisesti yksityiseltä palvelun tuottajalta kunnan on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Hoidon tulisi ajallisesti vastata omaishoitajan antamaa hoitoa. Jos hoitajat ovat sidottuja hoitotyöhön ympärivuorokautisesti, tulisi myös heidän vapaansa ajaksi mahdollistaa hoidettavan ympärivuorokautinen hoito.

Hoidon järjestämiseksi omaishoitajalle voidaan tarjota erilaisia vapaiden järjestämistapoja (Liite 1). Järjestetystä hoidosta asiakas maksaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun laissa (734/1992) määritellyn asiakasmaksun. Harkinnanvaraisen vapaan osalta peritään voimassa olevat sosiaali- ja terveystalokunnan päätöksen mukaiset asiakasmaksut.

Vapaasta ja sen järjestämisestä sovitaan omaishoidon tukea koskevassa hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Vapaa järjestetään säännöllisesti ja suunnitelmallisesti ottaen huomioon hoitajan sekä hoidettavan toivomukset ja kunnan mahdollisuudet järjestää vapaa. Lakisääteisiä vapaapäiviä voidaan kerryttää korkeintaan puolelta vuodelta. Etukäteen vapaapäiviä ei voi käyttää. Harkinnanvaraista vapaata ei pääsääntöisesti voi kerryttää vaan se pidetään kalenterikuukausittain. Jos asiakkaalla on myös harkinnanvaraisia vapaita, lakisääteiset ja harkinnanvaraiset vapaat on pidettävä kalenterikuukauden aikana. Kaikki vapaat on pidettävä kalenterivuoden loppuun mennessä.

Oikeutta kolme vuorokautta kestäväan vapaaseen kuukautta kohti ei ole silloin, kun omaishoito keskeytyy yli 5 vuorokaudeksi kalenterikuukautta kohden. Omaishoidon keskeytyksen syy voi olla esim. lyhytaikainen hoito. (Ei koske lakisääteisen vapaan ajan hoitoa.) Tällöinkin omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohden. Jos asiakkaalla ei ole oikeutta hoitopalkkioon, ei ole myöskään oikeutta lakisääteiseen vapaaseen.

Niillä asiakkailla, joille palveluohjauksen SAS- tai kuntoutustyöryhmä myöntää vuoro hoitoa 2 viikkoa kuukaudessa ja joille maksetaan omaishoidon tukea niiltä vuorokausilta, jotka hoidettava on kuukauden aikana kotona, vapaapäivät katsotaan sisältyvän vuoro hoitojaksoon.

Harkinnanvaraisen vapaan myöntäminen

Harkinnanvaraista vapaata voidaan myöntää enintään 6 vuorokautta kuukaudessa. Päätöksenteko perustuu yksilökohtaiseen harkintaan ja merkitään hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

Omaishoitaja voi saada korkeintaan yhteensä 8 vuorokautta kuukaudessa lakisääteisiä (2-3/kk) ja harkinnanvaraisia (korkeintaan 5-6/kk) vapaapäiviä. Jos vapaapäivien tarve on suurempi, ei asiakkaalla ole oikeutta omaishoidon tukeen ja palvelut järjestetään muulla tavoin.

Toimintatapa omaishoitajan sairastuessa

Omaishoitaja ottaa yhteyttä omaan palveluohjaajaansa tai palveluohjauksen puhelinpalveluun. Virka-ajan ulkopuolella otetaan yhteyttä sosiaalipäivystykseen.

Omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Omaishoitajille järjestetään tarvittaessa hyvinvointi- ja terveystarkastuksia seuraavasti:

- ikäihmisille päiväkeskuksen sairaanhoitaja
- lapsille, nuorille ja aikuisille terveyskeskuksen neuvolan terveydenhoitajat

Omaishoidon tuen myöntäminen

Omaishoidon tukea myönnetään Muhoksella asuville henkilöille, joiden kotikunta on Muhos. Omaishoidontuki myönnetään toistaiseksi. Erityisistä syistä sopimus voidaan tehdä määräaikaiseksi. Omaishoidontuen hakumenettely on jatkuva. Omaishoidontuki myönnetään hakemuskuukauden alusta alkaen.

Maksuluokan muutos myönnetään hakemuskuukauden alusta. Jälkikäteen muutosta ei myönnetä.

Päätöksentekovaltaa omaishoidon tuesta ja siihen liittyvistä palveluista ja avustuksista käytetään voimassa oleva sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan delegoinnin mukaisesti (Muhoksen kunnan hallintosääntö kvalt 27.2.2017 § 8, lisäys kvalt 29.4.2019 § 30).

Lääkärin lausunto (alle 6 kuukautta vanha) on oltava käytettävissä asiasta ensimmäistä kertaa päästettäessä tai asiakkaan hakiessa korotusta maksuluokkaan. Tuki maksetaan kuukausittain kuukauden viimeisenä päivänä.

LIITE 1.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan järjestäminen

Lain omaishoidon tuesta mukaan omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.

Muhoksen sosiaalipalveluissa em. lakisääteiset vapaat järjestetään seuraavilla tavoilla:

1. Hoidon järjestäminen yksityisessä palvelukodissa (ympäri vuorokautinen)
2. Hoidon järjestäminen kunnan omassa asumispalveluyksikössä
3. Ympäri vuorokautinen perhehoito
4. Osavuorokautinen perhehoito asiakkaan kotona:
  - kaksi osavuorokautista perhehoitoa vastaa yhtä lakisääteistä vapaapäivää
  - osavuorokautisen perhehoidon kesto aikavälillä 8-20 on korkeintaan 8 tuntia ja aikavälillä 20-8 korkeintaan 12 tuntia
  - palvelusta peritään asiakasmaksuna sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa määritelty asiakasmaksu kahta osavuorokautista perhehoitoa kohden
  - perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio perhehoidon toimintaohjeen mukaan
5. Palveluseteli

Omaishoidon tuen asiakkaan harkinnanvarainen vapaa /muu palvelu

Omaishoidon tuen asiakkaille myönnetään harkinnanvaraisena vapaana seuraavia palveluja:

- Hoidon järjestäminen yksityisessä asumispalveluyksikössä (ympäri vuorokautinen)
- Hoidon järjestäminen kunnan omassa asumispalveluyksikössä
- Ympäri vuorokautinen perhehoito
- Omaishoidon tuen vapaan palveluseteli
- Osavuorokautinen perhehoito asiakkaan kotona:
  - kaksi osavuorokautista perhehoitoa vastaa yhtä harkinnanvaraista vapaapäivää
  - osavuorokautisen perhehoidon kesto aikavälillä 8-20 on korkeintaan 8 tuntia ja aikavälillä 20-8 korkeintaan 12 tuntia
  - palvelusta peritään asiakasmaksuna hyvinvointilautakunnan vahvistaman harkinnanvaraisen vuorokausimaksun mukainen maksu
  - perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio perhehoidon toimintaohjeen mukaan

Omaishoitajan vapaan järjestäminen palvelusetelillä

Omaishoitajalla on valintansa mukaan käytössään edellä mainitut vaihtoehdot lakisääteiseen ja harkinnanvaraiseen vapaaseen. Valitessaan palvelusetelin, asiakas voi tarpeensa mukaan hankkia setelillä: Kotiin annettavaa palvelua tai päivätoimintaa/ tuntitoimintaa kodin ulkopuolella.

Yksilöllisen palvelutarvearvion perusteella asiakkaalle voidaan myöntää palvelusetelillä omaishoitoa tukevia monipuolisia ja kattavia tukipalveluita, mikäli ympärivuorokautinen hoivapalvelu ei tue omaishoitoa asiakkaan ja hoitajan edun mukaisesti.